

Raadsvoorstel

Zaaknummer	Z22-028456
Onderwerp:	Routekaart Windenergie
Datum:	9 mei 2022
Indiener agendapunt:	College van Burgemeester en wethouders Roerdalen
Portefeuillehouder:	J.C.L. Westhelle-Aelen
Gevraagd besluit:	1. De planvorming en haalbaarheid van een windenergieproject verder uit te werken; 2. In de uitwerking van de planvorming als gemeente de rol van ontwikkelaar en / of investeerder aan te nemen en daarmee regie op de kwaliteit, energiedoelstellingen, participatie en rendementen te houden. 3. De verdere planvorming in samenwerking met de Coöperatie Duurzaam Roerdalen uit te werken en ook buurgemeenten en eventueel ook buurcoöperaties actief te betrekken.
Bijlage(n):	Bijlage 1: Concept Raadsbesluit Routekaart Windenergie

Toelichting bij het raadsvoorstel

1. Onderwerp

Als vervolgstap op het Beleidskader Zonne- en Windenergie Gemeente Roerdalen 2021-2030 en ter uitvoering van motie 2019M09 (onderzoek naar coöperatieve windenergie, hierna de motie wind) zijn de afgelopen maanden eerste inzichten verzameld over de potentie van windenergie in Roerdalen. In dit voorstel leggen we uw raad de vervolgstappen in de planvorming voor, bestaande uit:

- Inzicht in de genomen stappen;
- Voorstel tot besluitvorming over nader uit werken van potentiële locaties;
- Voorstel tot besluitvorming over nader uit te werken rollen en risico's;

2. Inleiding

In Roerdalen hebben we tot 2030 als doel om 49% minder CO2 uitstoot te komen (recent is de landelijke doelstelling in het coalitieakkoord Rutte IV opgehoogd tot 55%). In het Beleidskader Zonne- en Windenergie Gemeente Roerdalen 2021-2020 (hierna beleidskader zon en wind) is opgenomen dat nader onderzoek naar de wenselijkheid en potentie van windenergie nodig is. Met de ontwikkeling van circa 75 hectare aan zonnenvelden en de inzet op zonnedaken worden tot

2030 belangrijke stappen in de verduurzaming van ons energiegebruik en het bereiken van onze doelstellingen gezet.

De andere helft van de opgave (naar bijna 100% reductie CO2 uitstoot) vraagt nog om invulling. Daar komt met het elektrificeren van vervoer en verwarmen een forse extra energiebehoefte bovenop. Tegen die achtergrond wordt de combinatie van zon en wind als noodzakelijk gezien. Moderne windmolens kunnen ongeveer net zo veel energie opwekken als zo'n 8 hectare aan zonneveld. Een hectare zon levert ongeveer stroom op voor 400 huishoudens. Mochten windmolens niet mogelijk zijn, dan zullen we de opgave hoofdzakelijk met zonnevelden aan moeten vullen. Samen Doen is in de gemeente, binnen het duurzaamheidsbeleid en het beleidskader zon en wind uitgangspunt.

Startanalyse verkenning potentiële locaties

De afgelopen maanden is gestart om de mogelijkheden van windprojecten in de gemeente Roerdalen te onderzoeken. De kaart met uitsluitingsgebieden uit het beleidskader zon en wind heeft als uitgangspunt gediend. In de raadsvergadering van 15 juli 2021 is het Meinwegplateau ook als mogelijk ontwikkelgebied voor grootschalige geclusterde windenergie opgenomen. Dit gebied is daarom ook meegenomen in de verkenning. Omdat windmolens geluid maken, richt een belangrijk deel van de huidige analyse zich op de afstand tot geluidsgevoelige objecten zoals woningen. In verband met mogelijke geluidsoverlast wordt hier als vuistregel 400 meter aangehouden. Deze vuistregel geldt in afwachting van nieuwe landelijke regelgeving (plan MER) over richtafstanden die op dit moment in ontwikkeling is. Ook wordt de situatie verkend ten aanzien van ecologie, kabels en leidingen, technische en infrastructurele mogelijkheden en beperkingen. Dit onderzoek loopt op dit moment en leidt tot duidelijkheid in welke gebieden windenergie (onder voorwaarden) mogelijk is.

Ontwikkeltraject windenergie

De hiervoor genoemde verkenning en de stappen in het vervolgtraject die hierna worden beschreven, behoren tot de eerste fase in de omvangrijke ontwikkeling van een windenergie project. De doorlooptijd van de projectontwikkeling van een windenergie project bedraagt doorgaans circa 6 jaar. Dat betekent dat we pas beginnen en een stevig traject voor ons hebben. Maar met de besluitvorming in uw raad wordt wel een duidelijke richting en signaal afgegeven over de ambities in Roerdalen.

Na deze besluitvorming zullen we de planvoorbereiding verder uitwerken. Technische, economische en maatschappelijke (participatie en draagvlak) haalbaarheid komen daarbij eerst aan bod (fase 1). Deze vormen input voor de RO-procedure en vervolgstappen richting projectontwikkeling (fase 2) en financierings- en realisatiestrategie (fase 3). Uw raad zal gedurende de verdere ontwikkeling meermaals worden gevraagd hierover besluitvormend te oordelen.

Rol gemeente

Als gemeente kunnen we vanuit verschillende rollen opereren in het ontwikkeltraject voor windenergie:

- Ontwikkelaar: in de rol van ontwikkelaar is de gemeente betrokken bij de ontwikkeling van een windenergie project en heeft de gemeente de regie;
- Investeerder: komt in beeld bij de bouwfase. Het risico is geringer en het verwacht rendement lager dan bij de rol van ontwikkelaar. Als investeerder heeft de gemeente regie in de realisatie en operationele fase. Er is veel zeggenschap over de participatie en compensatie gedurende het bestaan van het windpark;
- Concessiegever: In de rol van concessiegever biedt de gemeente het plan na ontwikkeling aan de markt aan. De marktpartij draagt het risico voor realisatie en beheer. In een concessieovereenkomst kunnen afspraken gemaakt worden over participatie en andere condities;
- Actieve facilitator: in deze rol verstrekt de gemeente vergunningen en biedt zij bijvoorbeeld gronden (al dan niet in erfpacht) aan. Het risico is beperkt, maar ook de rendementen zijn lager dan in voorgaande rollen;
- Passieve facilitator: in deze rol is de gemeente enkel vergunningverlener. Dit betekent geen risico, geen rendement, nagenoeg geen zeggenschap over participatie en compensatiemogelijkheden.

We hebben als gemeente duidelijk onze ambities ten aanzien van duurzaamheid (aandeel in opgave tot schone opwekking), participatie (inwoners moeten mee profiteren), kwaliteit (juiste plek en behoud landschap en ecologie), rendement voor gemeenten (investeren in duurzaamheid en om te renderen). Daarom stellen we voor ons de rol als ontwikkelaar en / of investeerder in de verdere uitwerking aan te meten.

In die rol hebben we regie op de locatiekeuzes, op de invulling van het participatietraject en communicatietraject en dus draagvlak en op te behalen rendementen en de besteding daarvan. Er is een grote mate van zeggenschap over de mogelijkheden voor participatie en compensatie van omwonenden en bedrijven. Hoewel de ontwikkelrisico's in de ontwikkelfase het hoogst zijn, zijn de rendementen ook het grootst (zie financiële paragraaf). De mogelijke rollen en de effecten en risico's daarvan verdienen ruim aandacht en komen in het vervolg van het ontwikkeltraject nadrukkelijk verder aan bod. Voor dit moment is het van belang om te duiden welke rol we als gemeente willen nemen en welke doelen we daarmee willen bereiken.

Participatie en communicatie omgeving

Windmolens hebben een flinke impact op de omgeving. We willen en zullen onze inwoners daarom nadrukkelijk bij het ontwikkelproces betrekken. We willen dat ze mee praten en mee kunnen doen en profiteren van mogelijke windprojecten. Maar tegelijk hebben we onszelf als gemeente een taakstelling opgelegd om financieel rendement uit de ontwikkeling van windprojecten te halen. Dat betekent dat we onze positie in die trajecten eerst moeten borgen. Daarom zullen we eerst de potentiële locaties onderzoeken en onze grondstrategie bepalen,

voordat we het gesprek opstarten. Na het uitvoeren van deze onderzoeken kunnen we die stap zetten. De gebieden die uit het onderzoek als meest kansrijk komen, willen we samen met onze inwoners bespreken en verkennen. Daarbij is het van belang om samen met onze inwoners die volgende stap te gaan zetten en tot een integrale afweging te komen van de haalbaarheid.

Dat proces begint bij het in kaart brengen van de haalbaarheid op hoofdlijnen. Hiervoor is het wenselijk en noodzakelijk om de kansen, behoeften, zorgen en belangen op de halen bij relevante belanghebbenden uit het gebied. Draagvlak en lokaal eigenaarschap is alleen mogelijk wanneer belanghebbenden uit het gebied zo vroeg als mogelijk worden betrokken. Daarom starten we na besluitvorming door uw raad met het uitvoeren van de nadere verkenning naar geschikte locaties. Als de locaties en onze grondstrategie duidelijk zijn, gaan we direct het gesprek met de omgeving aan.

In de afgelopen periode hebben we als gemeente al wel nadrukkelijk de samenwerking met Coöperatie Duurzaam Roerdalen opgezocht. Daarmee willen we nu al ruim oog hebben voor de belangen van onze inwoners en hen ook nu al een stem geven in de eerste planvorming. In het vervolgtraject is het de intentie samen met CDR de ontwikkeling voort te zetten. Indien er zich locaties aandienen die (dicht) tegen andere gemeentegrenzen aan liggen, dan zullen we ook die gemeenten en coöperaties actief betrekken.

3. Beslispunten

De raad besluit:

1. De planvorming en haalbaarheid van een windenergieproject verder uit te werken;
2. In de uitwerking van de planvorming als gemeente de rol van ontwikkelaar en / of investeerder aan te nemen en daarmee regie op de kwaliteit, energiedoelstellingen, participatie en rendementen te houden.
3. De verdere planvorming in samenwerking met de Coöperatie Duurzaam Roerdalen uit te werken en ook buurgemeenten en eventueel ook buurcoöperaties actief te betrekken.

4. Argumenten

1.1 Wind is van groot belang in onze duurzaamheidsopgave en het beperken van zon op land

De behoefte aan duurzaam opgewekte elektriciteit is groot en zal met het elektrificeren van vervoer, verwarmen en koken stijgen. Met zon op veld en zon op dak kunnen we voor een deel voorzien in die behoefte. Alleen met zon op dak redder we het zeker niet. De restopgave volledig met zon op land invullen, gaat ten koste van andere bestemmingen zoals natuur of agrarisch. Het is zoeken naar een efficiënte en slimme energiemix. Windmolens kunnen hier een rol in spelen. Een moderne windmolen staat gelijk aan circa 8 hectare zon op land. Daarnaast vormen zon en wind een aantrekkelijke combinatie op het netwerk van Enexis. Bijvoorbeeld op momenten dat de zon niet schijnt, of juist op momenten dat er weinig wind is.

2.1 Sturen op kwaliteit, lokaal eigendom en rendement vraagt een actieve gemeentelijke rol

De gemeentelijke ambities zijn hoog. Niet alleen duurzaam opwekken, maar dat ook op een ruimtelijk en financieel aantrekkelijke manier en samen met onze inwoners. Regie voeren op deze ambities vraagt om een actieve rol als gemeente. Als ontwikkelaar en / of investeerder kunnen we de kwaliteit van de ontwikkeling optimaal borgen. Iets wat we in zekere zin ook kunnen door een locatie aan te besteden en in de markt te zetten. Echter de sturing op ruimtelijke kwaliteit, lokaal eigenaarschap en financieel rendement hebben we dan niet meer in eerste hand. Voor een impactvol project als de ontwikkeling van windmolens vinden we dit onwenselijk.

3.1 Coöperatieve aanpak vraagt samenwerking

De opdracht om op een coöperatieve manier aan de ontwikkeling van wind te werken, betekent dat we dit nadrukkelijk samen willen doen. Lokale participatie en eigenaarschap lijken via een samenwerking of partnership met CDR uitstekend in te vullen te zijn. De verdere vorm, inhoud en verhouding worden de komende periode verder uitgewerkt. Dat we het samen willen doen, is uitgangspunt. Eventueel betrekken we naast CDR ook buurgemeenten en –coöperaties. Samen werken in een partnerschap zal hoogstwaarschijnlijk ook impact hebben op het financieel verdienvermogen van de windmolens, we zullen de opbrengsten immers moeten delen. Hierover meer bij de paragraaf over financiën.

5. Kanttekeningen

1.1 Windmolens hebben effect op de ruimtelijke uitstraling in de gemeente

De meningen over windmolens lopen erg uiteen. Dat ze nodig zijn als belangrijk onderdeel in de omvangrijke energietransitie, wordt inmiddels wel breed onderkend. Naast het opwekken van duurzame elektriciteit, kunnen windmolens ook een belangrijke rol in de productie van waterstof en daarmee in de warmtetransitie gaan spelen. Voor de kortere termijn is windenergie naast energie uit zon hard nodig om de verduurzamingsdoelstellingen te behalen. Dat windmolens hoog zijn en daarmee van forse afstand zichtbaar is absoluut waar. De afweging dat we als Roerdalen onze verantwoordelijkheid in de energietransitie willen nemen hebben we geruime tijd geleden gemaakt. Zon en wind zijn daarin de komende jaren de dominante bronnen. Een afgewogen mix tussen zon en wind, zorgt voor balans tussen benutten van daken, land en lucht. Met zon op dak, zon op land en windenergie kunnen we hier invulling aan geven. Windenergie is daarnaast het meest rendabel van deze drie mogelijkheden en sluit daarmee aan op onze opgave begroting in balans.

2.1 Trekkende rol vraagt om andere overheid en meer risico

Met de ambities die we hebben, zetten we als gemeente stappen op soms nog redelijk onbekend terrein. Dat past bij deze tijd van samenwerking en partnerschap. Daar waar sturen op ruimtelijke kwaliteit via het RO-instrumentarium gewoonte is, zetten we op het gebied van duurzaamheid een aantal stappen verder. Het borgen van lokaal eigenaarschap en rendement voor de gemeente, vragen echt een andere rol als overheid. We vinden het wenselijk om hier meer regie

op te nemen dan via het RO-instrumentarium mogelijk is. Als we coöperatief willen werken, onze inwoners mee willen laten profiteren en gericht willen sturen op de kwaliteit van ruimte en ecologie, dan kunnen we dat het beste borgen door zelf actieve regie te nemen.

De rol van ontwikkelaar en / of investeerder vraagt zorgvuldigheid, nauwkeurigheid en transparantie vanuit onze kant. Voortdurend zullen we onze rollen en acties tegen het licht van mededinging, staatssteun en andere protocollen houden. Daarnaast gaat een trekkende rol ook gepaard met risico. De kans dat we investeren in tijd en geld in een project dat niet gerealiseerd kan worden, is absoluut aanwezig. We vinden dat de potentie om de ambities te kunnen verwezenlijken, de rol als ontwikkelaar en / of investeerder rechtvaardigen. Daarbij is de kennis ook nuttig in andere duurzame projecten en kunnen we veel leren van gemeenten die ons al zijn voorgegaan in vergelijkbare projecten.

6. Financiën

Voor de volgende stappen in de planvorming gebruiken we bestaande middelen uit het Actieplan Duurzame Energie 2019-2022 en Investeren om te Renderen.

In de verdere planhorizon dienen we alvast rekening te houden met minder hoge te verwachten opbrengsten dan eerder werd gedacht. De potentiële opbrengsten voor de gemeentelijke begroting zijn eerder in de begrotingsbehandeling 2021 ingeschat op ruim € 600.000,- per jaar. Daarbij was optimale inzet op financieel rendement het uitgangspunt. Met de oproep van uw raad via de motie wind om tot een coöperatieve aanpak van wind te komen, is het uitgangspunt van maximaal financieel rendement los gelaten. Derhalve dient rekening gehouden te worden met een aanzienlijk lager financieel rendement via de gemeentebegroting. En van dit rendement is uiteraard alleen sprake als het project tot ontwikkeling komt.

7. Communicatie

Via de motie wind heeft uw raad opgeroepen de potenties van wind te onderzoeken en daar van de coöperatieve gedachte uit te gaan, zodat onze inwoners mee kunnen profiteren. De Coöperatie Duurzaam Roerdalen heeft vanaf het eerste begin kenbaar gemaakt graag samen op te trekken in de verkenning. Vanwege de nabijheid tot het Meinwegplateau en de verkenningen rond de Roerstreek is ook met de gemeente Roermond en de Roermondse coöperatie EOS al gesproken rond de verkenningen. Daarmee is de eerste verbinding naar de leden van de coöperaties / de inwoners gemaakt. We hebben onze inwoners daarnaast via verschillende media op de hoogte gebracht dat we starten met het onderzoek.

Opstap naar intensieve communicatie en participatie

De aankondiging van het verkennende onderzoek en de samenwerking met de coöperaties CDR en EOS is een eerste begin van communiceren. Het zorgen voor bekendheid met en draagvlak voor een eventuele ontwikkeling is uitgangspunt om een succesvol project te realiseren. Na

besluitvorming in uw raad en als de verdere uitwerking van de locaties gereed is, zullen we dan ook met belanghebbenden uit de gebieden in gesprek gaan.

Interviews met belanghebbenden zijn een belangrijk onderdeel van het vervolgproces. We willen daarbij ook ruim aandacht besteden aan verschillende manieren om de voor- en nadelen van windenergie projecten onder de aandacht te brengen. En de manier waarop we de voordelen zo aantrekkelijk mogelijk en de nadelen zo beperkt mogelijk willen houden. We denken daarbij aan informatieavonden, een terugkerende nieuwsbrief en informatiefilmpjes. De eerste stap is echter de besluitvorming in uw raad. Om daarmee de situatie rond de verdere planvorming in beeld te krijgen en om locaties en onze voorgenomen rol en samenwerking te verduidelijken.

8. Planning en uitvoering

Na besluitvorming worden de volgende acties met bijbehorende indicatieve fasering ter hand genomen:

- Nadere uitwerking potentiële locaties op ruimtelijke, ecologische, technische en financiële haalbaarheid: Q2 – Q4 2022;
- Opstart participatie omgeving en inwoners: vanaf Q3 2022 tot en met realisatie project;
- Uitwerking definitieve rolverdeling en financiële verhoudingen: Q1 2023;
- Besluitvorming via uw raad over rollen, financiën en vervolg: Q2 2023.

In de besluitvorming in Q2 van 2023 zal de rol van de gemeente bij de ontwikkeling van windturbines en het beschikbaar stellen van krediet voor de volgende fase centraal staan. Dit betreft een belangrijk nieuw go/no go moment in het ontwikkeltraject van windturbines in Roerdalen.

Bij de ontwikkeling van de voorgenoemde stappen zullen we via de Raadswerkgroep Duurzame Energie de voortgang bespreken en de fracties actief mee laten denken.

9. Kader

De planontwikkeling om te komen tot een windenergie project draagt bij aan de (inter)nationale doelstellingen die zijn vertaald in de RES Noord en Midden Limburg. Als gemeente hebben we ons verbonden aan die doelstellingen en met de ontwikkeling van opwekking van (wind)energie dragen we daaraan bij. Tegelijk bieden we met lokale projecten onze inwoners de kans om mee te doen en mee te profiteren van de verduurzaming van de gemeente, zoals dat als doel is gesteld in het Actieplan Duurzame Energie en in het beleidskader zon en wind.

In de lokale context neemt windenergie in potentie een belangrijke positie in om bij te dragen aan de duurzame en rendementsambities. Op gebied van duurzaamheid kan met wind een serieuze bijdrage geleverd worden aan de duurzame opwekambities en in dat verlengde de reductie van

de CO2 uitstoot. Op gebied van rendement kunnen we onze inwoners (direct door mee te doen en indirect via de gemeentebegroting)

10. Bijlagen

Bijlage 1: Concept Raadsbesluit Planvorming Windenergie

Sint Odiliënberg, 17 mei 2022

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris,

De burgemeester,

J.J.W.M. L'Ortije

mr. M.D. de Boer-Beerta